

nyomószilárdságát (kova helyett kvarcot) és változtatták meg a keményebb megmunkálható anyaghoz a szerszám élszögét. Érdekes még, hogy ezeknek a kvarckaparóknak egy bizonyos részén meghagyták a sima kavicsfelszínt, ami majd mindig a forgácsoló éllel szemben maradt meg. Sok esetben látszik a leütési pont helye, általa a szándék, hogy a felszínt szándékosan hagyják meg, sima felszínen nagyobb nyomóerőt tudtak kifejteni.

Elméletünkre bizonyítékként szolgálhat az Által-ér partján, a kavicsteraszokon található korlátlan nyersanyagforrás is, aminek ellenére kevesebb kvarckavics-kaparót készítettek. Kevesebb szerszám, kevesebb a gyártott eszköz. Minderre csak a szerszámokból, és azok anyagából tudunk következtetni. De hogy a kvarckavicsból készült szerszámoknak az őskorban a forgácsolásban speciális szerepe lehetett, arra példa lehet egy Mogyorósbányán, egy felső paleolit vadásztábor feltárásakor előkerült kvarckavicsból készített szerszám is (II. tábla).

Annak ellenére, hogy későbbi korokban már ismert volt például az obszidián, a hegyikristály, továbbra is szerepelt a kvarckavics a szerszámkészítő ember nyersanyagai között. Bizonyos, hogy említett tulajdonsága miatt használták ilyen hosszú évezredek folyamán.

Valószínű, hogy az anyagválasztás fontosságára az őskori ember nagyon korán felfigyelt. Említettem, hogy igen sok csontszilánkot válogattunk a tatai telepen. A mamut csontszilánkok között felfigyeltem egy megmunkált csontkaparóra: amely körben ívesen letördelt, lapos csontlemez volt. Érdekessége, hogy éle a használatától kissé legömbölyített. De csak az éle. Ha tudjuk, hogy a bőrnek nagy jelentősége lehetett, különösen egy prémes állaténak, annak kikészítése nagy odafigyelést igényelt. A rompa élű csont ugyanis nem sértette fel a bőrt. Ez megint egy speciális szerszám-anyagválasztás (I. tábla 5-6.) volt.